

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

Для розв'язання задач з екологічної безпеки пропонується використовувати систем-системний підхід, визначений як комплекс методів оцінки екологічної якості з метою прогнозування стану навколишнього природного середовища (НПС) і об'єктів природно-техногенних систем.

Метою роботи є визначення можливостей комплексного взаємоузгодженого поєднання MIPS- і ризик-аналізу для систем-системних екологічних досліджень якості територіально-об'єктових систем. Відповідно до мети дослідження розглянуті теоретично-практичні задачі: 1) алгоритмічне забезпечення (теоретичний аналіз) методології комплексної оцінки екологічності якості об'єктів НС на основі MIPS- та ризик-аналізу; 2) практична реалізація комплексної оцінки екологічності систем техногенно-навантажених територій на прикладі міста Дергачі.

Методологія комплексної оцінки екологічності техногенно-навантажених територій стосується еколого-соціально-економічних аспектів об'єктів дослідження ризику впливу на здоров'я. Згідно з алгоритмом комплексної оцінки екологічності на основі імовірнісних характеристик, ентропійних оцінок, MIPS- аналізу та ризик-аналізу встановлюються точки напруження і процеси дестабілізації екологічної безпеки.

Техногенним об'єктом небезпеки у Дергачах визначено полігон твердих побутових відходів (ПТПВ). Аналіз техногенно-екологічної ситуації проведено на базі моделі систем-системного об'єкта, яка враховує економічну складову у вигляді ПТПВ, екологічну - поверхневі води як джерела водопостачання району і соціальну складову - селітебна зона, де індикатором екологічності є оцінка ризику здоров'ю. Аналіз тенденцій із забруднення джерел водопостачання проведено за групами показників: органолептичні властивості, загальні характеристики, хімічні характеристики, токсикологічні і мікробіологічні показники. Відповідно до оцінки рівня забруднення увагу зосереджено на поведінці нітрат-іонів, ризик визначено як високий. За результатами еколого-медичного моніторингу стану здоров'я населення Дергачівського району одержана інформація про збільшення рівня смертності від наявності у воді надлишкової кількості нітратів.

На основі теоретичного аналізу з формування нових підходів щодо надання комплексної оцінки екологічності об'єктів дослідження в межах системи управління екологічною безпекою визначено доцільність формування систем-системного утворення як об'єкта екологічного аналізу з метою встановлення точок екологічної напруги, пов'язаних з розвитком

дестабілізуючих процесів; визначено алгоритмічне забезпечення екологічної оцінки щодо відповідності стану об'єкта вимогам екологічної безпеки.